

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і МК КП(б)Б, ЦВК і СНК БССР

№ 25 (2000)
СУБОТА
1
ЛЮТАГА
1936 г.
Год выдання XIX

У выніку правэркі партыйных дакумэнтаў КП(б)Б умацавала свае рады, як ніколі згуртавалася вакол ЦК ВКП(б) і правядыра партыі таварыша СТАЛІНА.

(З рашэння пленума ЦК КП(б)Б)

АБ ВЫНІКАХ ПРАВЭРКІ ПАРТДАКУМЕНТАУ ПА КП(б) БЕЛАРУСІ

Рэзалюцыя пленума ЦК КП(б)Б па дакладу тав. ВАЛКОВІЧА

Пленум ЦК КП(б)Б паказвае, што ўважліва разглядаючы спецыяльнага пленума ЦК ВКП(б) аб выніках правэркі партыйных дакумэнтаў па ВКП(б) і абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі КП(б)Б павышаць гэтыя рашэнні ў аснову ўсёй сваёй дзейнасці.

Вынікі правэркі партдакумэнтаў па КП(б)Б паўсюль пацвердзілі эсацыянальна і правільнасьць указання ЦК ВКП(б) ад 13 мая 1935 г. аб тым, што ў выніку арганізацыйна-распачынаюцца партыйных арганізацый, недапушчальнага багадуша і рэзакцыя сродкаў членаў партыі «ворагі партыі» і работага класа каартаваліся до-студам да партыйных дакумэнтаў, атрымалі партбилеты і прыкрывалі імі ў сваёй гнуснай рабоце па падрыўце справы партыі і савецкай дзяржавы.

Гэтыя рашэнні правядзеныя правядыра нашай партыі — вялікім Сталіна, які выкрывае новыя формы барацьбы і тактыку класавых ворагаў, паставіў таварышам Сталіна пачынаючы аб правэрцы партдакумэнтаў і аб умацаванні пільнасці, аператывнае больша-ціраўніцтва правэркі партдакумэнтаў з боку ЦК ВКП(б) — абавязавалі мабілізаваць партыйныя рады па ачышчэнні партыі ад ворагаў, чужых людзей, аферыстаў і жулікаў, ашуцаным чынам праласны ў партыю.

Правэрка партыйных дакумэнтаў з'явілася важнейшым палітычным мерапрыемствам, абавязавалі, пачав ачышчэнне партыйных рады ад кантра-рэфолючных, воражых багавар-дзейных элементаў, павышэнне пільнасці і бодэальнасці партыйных арганізацый, рост ідэа-палітычнага ўзроўня камуністаў, актывізацыю камуністаў у палітычным жыцці партыі і краіны, умацаванне партыйнага апарата і палітычны рост кіруючых партыйных кадраў.

У выніку правэркі партыйных дакумэнтаў, выявіўшы ачыны рост палітычнай актывнасці камуністаў, палітычнае партыйна-кіраўніцтва і яшчэ большае умацаванне сувязі і адгартытуту партыі ў шырокіх масах працоўных, КП(б)Б дабілася паспяховай ска-няччын сельсгаспадарчага года і на аснове росту стаханавскага руху выканала дзятэрнінова гала-зны план прамысловасці.

У выніку правэркі партыйных дакумэнтаў КП(б)Б умацавала свае рады, як ніколі згуртавалася вакол ЦК ВКП(б) і правядыра партыі таварыша Сталіна.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае падкрэслівае важнейшыя гістарычныя значэнні пільнасці, ускрытыя ў правэрцы партдакумэнтаў для КП(б)Б, працуючай на рубжы з капіталістычным Захадом. Пры-можныя ўмовы работы патраба-валі ад КП(б)Б найбольш пасла-дуючай і настойлівай барацьбы за чыстату партыйных рады, за захо-ў па нашай партыйнай арганіза-цыі ад прымянення ў яе рады вора-жых, шпінскай, чужых элемен-таў. Імяна ЦК КП(б)Б, з пры-жым склаўшыся абстаноўкі клас-авых барацьбы, дае ў свой час момант быць асраўскі, бундэскі і жалдаўскі ўплыў, асаблівае значэнне павышае задача, паста-ўлена таварышам Сталінам перад усёй партыяй — «трымаць высока і хавань у чыстае вялікае зна-не члена партыі». Між тым, як та-было ўскрыта правэрка парт-тыйных дакумэнтаў, партаргані-зацыі КП(б)Б не вяралі неабход-ных вывадаў з асобных паргані-зацыйных умоў работы. У партаргані-зацыйных КП(б)Б пачавалі вядуць спецыяльныя хаос у паставіўшы ўво-ту камуністаў, грубейшыя свавольства ў выданні і хаванні парт-тыйных білетаў, калі хаванне і выданне білетаў пачавалі пера-давацца чужым, воражым, шпін-скай элементам, якія выкар-стаў іх для асабістай распушча-насці, ратазейства і масавых фак-таў грубейшага парушэння стату-та партыі ў сваіх кантра-рэфо-люцыйных метах.

Гэты арганізацыйны распушча-насць, аслабленне пільнасці, сла-бае раагортванне крытыкі і са-макрытыкі ў партыйных аргані-зацыйных КП(б)Б пачаліся класавым ворагу, шпінскай элемен-там, дыверсантам, багадушам, савінаўтам праласны ў партыю і прыкрываліся партыйным біле-там, доўгі час весці сваю кантра-рэфолюцыйную работу.

Правэрка, не глядзячы на пра-ведзеную ў 1933 годзе чыстку партыі, выкрывае вялікую асме-чанаць КП(б)Б ворагам партыі, якім, у выніку арганізацыйнага багадуша і ратазейства каму-ністаў, удалася не толькі за-ўладнаць партбилетами, але і пра-чына па кіруючую работу.

Правэрка выкрывае вялікую за-смечанаць воражым элементам ў частах партыі ідэалагічнага фронту. Такія важнейшыя ўчасткі работы, якія НКСаветы, БелА-друк, школы, інстытуты і ВТНУ аказаліся асабліва паражонымі.

Для паказала правэрка партыйных дакумэнтаў, кантра-рэфолюцыйныя напдаўскія элементы, багавар-дзейны, траістычны невыпадкава выбарлі імяна гэтыя ўчасткі ра-боты подем для сваёй кантра-рэфолюцыйнай дзейнасці. Апарту-істичная самаупакоанасць, пры-тупленне класавай пільнасці, па-яваўшы тут больш, чым дзе-б-там ні было, недастаткова ўма-цаванне гэтых участкаў правэ-рылі тут найбольш сур'яноўца абстаноўку для работы ворага.

Пленум указвае ўсім камуністам, працуючым на ідэалагічным фрон-це, што імі не зроблена больша-ціраўніцтва з неаднаразовых па-паряджаняў партыі аб неаб-ходнасці прыўважэння асабістай пільнасці, пачынаючы класавы вора-жы сіламі імяна заўладнаць ўчасткі ідэалагічнага фронту і ператварыць яго ў базу сваёй кантра-рэфолюцыйнай работы. Пра-верка в асабістай рэзакцыі вы-крывае алуцнасць работы па вы-вучэнню кадраў, злучэння-нехай-рэй, міжкучыя а прамым папу-арным класавым ворагу, адно-сінся да пачынаў падбору лю-дзей, іх рэстаўцыі на важней-шыя ўчасткі работы. Толькі па-літычнае кіраўніцтва, саюзна-палітыкі, неабходна і адносін-намі да такой важнейшай справы, як падбор і вывучэнне кадраў, можна вытлумачыць той факт, што класавым ворагу параваль-на лёгка удалася прапраша на важнейшыя ўчасткі работы і на-працягу доўгага часу весці там сваю здрыўнікую справу.

Пленум ЦК абавязвае АК, ГК і РК КП(б)Б справу падбору, вывуч-эння і размеркавання кадраў па-ставіць у цэнтры сваёй увагі. Толькі талы, калі пачынаюць вывуч-эння і падбору кіруючых кадраў будзе займацца асабіста сакратар РК і самі кіруючыя работнікі, не перадаваўчы гэтай важнейшай справы нікому, мы забеспечым сапраўднае ўмацаванне больша-ціраўніцтва на важнейшых участ-ках нашай работы.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае падкрэслівае абуральныя факты пры-туплення пільнасці, ускрытыя ў правэрцы партдакумэнтаў у пачасных партыйных арганіза-цыях (Вітомль, Магілёў, Барысаў, Жлобіна і інш.), калі ў выніку апартуістичнага багадуша і самаупакоанасці ў гэтых партар-ганізацыйных, у выніку неабход-ных адносін да падбору парт-тыйных кадраў, класавым ворагу і шпінсам удалася праласны ў толькі ў савецка-гаспадарчым апа-рат, але прапраша і ў партыйны апарат і выкарстаць сваю рабо-ту ў партыйным апарате для кантра-рэфолюцыйнай шпінскай дзейнасці.

Нават у Менскай партыйнай арганізацыі, якая знаходзіцца пад-бокам ЦК КП(б)Б, правэрка вы-крывае вялікае асмечанаць парт-тыйнай арганізацыі, аслабленне пільнасці і асмечанаць чужымі, воражымі людзьмі кіраўніцтва па-асоных пачынаючых партарганіза-цыяў, не гаворачы ўжо аб важней-шых участках савецкага, гаспадар-чага апарата. Гэтыя факты свед-чаць аб тым, што кіруючыя парт-тыйныя кадры КП(б)Б не вяралі і яшчэ ўсіх неабходных вывадаў з неаднаразовых сур'яных пача-рджаняў ЦК ВКП(б) і асабіста в. Сталіна аб тым, што чым больш паспяхова наша партыя рушыць наперад у пачасовае са-цыялізма, тым больш ўпарта су-праціўленне класавых ворагаў.

Пленум ЦК КП(б)Б звяртае увагу ўсіх партыйных арганіза-цыяў на тое, што ў правэрцы парт-тыйных дакумэнтаў па КП(б)Б выяўлены масавыя факты грубейшага парушэння стату-та партыі. У правэрцы ўста-ноўлена, што партыйныя білеты выдаваліся ў выглядзе прамі, вы-даваліся аднаасобна сакратару РК, без прыёму на агульна-парт-тыйным сходзе, без рашэння парт-тыйных органаў рабілася вы-данне партыйных білетаў па раш-энню фракцый профараў аб пры-ёме ў партыю, працягваліся сур'яныя прыём у партыю, ма-савыя факты астаўлення парт-билетаў у выключаных з партыі ў адной Гомельскай партыйнай а-рганізацыі на працягу 1931—1932 г. г. прыняты ў партыю з парушэннем статута 2 тысячы ча-лавекаў.

Гэтыя масавыя грубейшыя сва-жыні арганізацыйных прыпын-каў нашай партыі маглі мець месца толькі ў выніку аслаблення піль-насці партыйных арганізацый, у выніку лаўлення імяна шпінска-іх элементаў на пачас-ных аэніі партыйнай арганіза-цыі і неакуменна таго, што «ста-жыня партыйнай работы пачы-наючы аймак самі кіруючыя работнікі партыі».

Правэрка партыйных дакумэ-нтаў у КП(б)Б з асабістай рэ-закцыі выкрывае, што імяна маса-вае парушэнне ў партарганіза-

цыях КП(б)Б статута партыі і было, галоўным чынам, выка-рыста класавым ворагам для пра-чынення ў партыю.

Правэрка партдакумэнтаў па КП(б)Б паўсюль даказала, што неазабавіўшыся кантра-рэфо-люцыйным асраўскім, бундэскім і напдаўскім элементам удалася лёгка праласны ў КП(б)Б і атры-маць партыйны білеты толькі ў выніку грубейшага свавольна а-рганізацыйных прыпынкаў нашай партыі, грубейшага паравання статута партыі.

Таміх пільнасць удалася пралас-ны ў КП(б)Б членам кантра-рэфо-люцыйнай вядлаўска-сраўскай арганізацыі (так званая «Белару-ска камуністычная арганізацыя» — ВКА). Гэтым-жа чынам атрымалі партбилеты члены Капільскай кантра-рэфолюцыйнай асраўскай арганізацыі. У выніку грубейша-га паравання статута удалася пралас-ны ў партыю і атрымалі парт-билеты алуцным удзельнікам асраўскага паўстання ў Сяно, Ступка, Горках, Оршы і іншых раёнах рэспублікі. Зрабіўшы асо-быным метадам барацьбы су-дзіння партыі лаўрушчыцца і кру-жылі партыю, гэтыя кантра-рэфо-люцыйныя элементы, прабуўшы ў партыю, валі ўнутры партыі сваю кантра-рэфолюцыйную работу і толькі органы НКУС і пачер у правэрцы партдакумэнтаў былі выкрыты, як прамыя ворагі партыі.

Пленум ЦК асабіста падкрэ-слівае, што на прыкладзе КП(б)Б да-е ў правэрцы партыі выкрывае ма-савыя факты парушэння статута партыі, пачам і паўсюль па-чырджанае правільнасць ука-занія савецкага пленума ЦК ВКП(б) аб тым, што ў выніку гэ-тых парушэнняў статута сур'я-наў удалася праласны асраў-скім ворагам партыі, у тым ліку нават шпінсам замежных рэзе-дант, якія праласны пад выглад-намі палітыкаў і членаў брацкіх кампартыі.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі, усіх камуністаў з гэтай важнейшай ука-занія пленума ЦК ВКП(б) зра-біць усё неабходнае вывады, асабіста ўдзельчы прымержыя ўмовы работы нашай партыйнай арганізацыі.

У правэрцы партыйных даку-мэнтаў у КП(б)Б была вы-крывае вялікая група кантра-рэфо-люцыйных траістыкаў, якія, ма-суючыся і лаўрушчыцца на працягу доўгага часу, валі сваю кантра-рэфолюцыйную лаўрушчу работу ў КП(б)Б. Пленум ЦК КП(б)Б указвае ўсім партыйным арганізацыям на той факт, што кантра-рэфолюцыйныя траістыкі за-ставаліся ў КП(б)Б доўгі час няактыўнымі, нават пасля сур'я-наў урака, атрыманага ўсёй партыяй у сувязі са алазескім за-абойствам Сяргея Міронавіча Кі-рава. Гэта сведчыць аб усё яшчэ недастатковай мабілізацыі парт-тарганізацый КП(б)Б на бара-цьбу з кантра-рэфолюцыйным зі-ноўска-траістычным ахвосем. Пачынаючы зіноўска-траістыкага ахвосця, які гэта паказала пра-верка, прабуўчы ў некаторых па-т-тарганізацыйных стварыць свае кантра-рэфолюцыйныя арганізацыі для барацьбы супроць пролетар-скай дыктатуры. Прычым, іта-рельным асраўдзем для кантра-рэфолюцыйнага траістыка, як пра-віла, з'яўляюцца выхадцы з ра-бінчых агулсавецкіх партыі (бунд, сіяністы, асраў).

Вялікай задачай КП(б)Б пленум лічыць далейшую мабілізацыю партыйнай арганізацыі на бара-цьбу з пачасным зіноўска-траістыкіскага ахвосця, з неазабавіў-шымі асраўскімі кантра-рэфо-люцыйным асраўскімі, бундэскімі і напдаўскімі элементам, якія амы-каюцца паміж сабою ў сваёй гнуснай здрыўнічай рабоце, у сваёй барацьбе супроць пера-можнага руху сацыялізма.

Пленум ЦК КП(б)Б ааклікае ўсё партыйную арганізацыю на аснове большаціраўніцтва і самакры-тыкі да канца ўсвоіць урокі правэркі партыйных дакумэнтаў, яшчэ больш мабілізаваць партыйную а-рганізацыю на павышэнне пільнас-ці і бодэальнасці, маючы на ўва-зе важнейшае значэнне ўказа-няў партыі аб тым, што «класавы вораг па меры росту нашых по-спяхаў прыбавае да найбольш ізахронных метадаў барацьбы, скарыстоўваючы для гэтага ў першую чаргу апартуістичнае багадуша і ратазейства каму-ністаў».

Важнейшай задачай партыйнай арганізацыі пленум ЦК КП(б)Б лічыць далейшую мабілізацыю партыйнай арганізацыі на бара-цьбу з ўмацаваннем арганізацый-ных прыпынкаў большаціраўні-цаў партыі партыі асраўскіх жыцця партыйнай арганізацыі. Толькі рашуча азмацаваныя а эле-ментамі дробнабуржуазнай рас-пачынаючы і недасціпна-азабавіў-шымі, ліквідуемыя да канца распу-шчанаць і ратазейства, мабілі-за-

ючы пільнасць камуністаў, можна пачынаць канец ападына, вы-ключэнню ў ходзе правэркі парт-тыйных дакумэнтаў, і арабіць на-ш партыйную арганізацыю не-прыступнай для паспяхуна впа-саванага ворага.

Рашэнні савецкага пленума ЦК ВКП(б) аб выніках правэркі партыйных дакумэнтаў павінны лягчы ў аснову ўсёй работы парт-тыйнай арганізацыі. Гэтыя раше-ння павінны стаць асраўдзем усёй партыі, аслабляючы кожнага каму-ніста.

Выходзячы з гэтых рашэнняў, партарганізацыі КП(б)Б павінны неадкладна прыступіць да пра-чынення вывадаў партыйных бі-летаў, забеспечыўшы большаці-раўніцтва пільнасці і культурных аса-д і магутнага ўдзельчы стаханавска-га руху.

Пленум ЦК КП(б)Б пераапраца-вае партыйныя арганізацыі ад неадкладна ўсёй палітычнай ва-жы і скалаўнага правадлага партыі мерапрыемства па абме-жэнню партыйных білетаў і пача-рджанае ўсе партыйныя арганіза-цыі, што абмеж партыйныя біле-таў бодэ рашучы этап у ная-вінне большаціраўніцтва паравку ва ўласным партыйным доме.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі пры-няць да вялікага выкавання ука-занія пленума ЦК ВКП(б) аб тым, што «абмеж партыйныя бі-леты і ўважэнне новых уочных карткаў з'яўляюцца сур'янейшым партыйна-арганізацыйным мера-прыемствам, якое павінна змаца-ваць вынікі правэркі партыйных дакумэнтаў і сур'янае далейшаму ўмацаванню ралоў ВКП(б)».

Толькі мабілізаваўшы усю парт-тыйную арганізацыю вакол мера-прыемства партыі па абмежэнню партыйных білетаў, павышэнню піль-насці партыйнай арганізацыі, за-беспечваючы дасканальную пра-верку кожнага камуніста перад вы-даннем яго партыйнага білета, мы дабімся таго, што партыйны бі-лет будзе атрыман тымі, хто апраўдае высокае званне члена большаціраўніцтва. Толькі ўзро-ўня правядзеннем асраўскіх парт-тыйных білетаў і паставіўчы парт-тыйнага ўчоту партыйныя кі-раўнікі дакажуць, што імі ўво-воні «традныя большаціраўніца, валі лепшыя арганізатары партыі асабіста ааклікае крапатынай арганізацыйнай работы, вы-вуча-лі склад арганізацыі, самі пра-вядуць выклад партыйных даку-мэнтаў, уваходзілі на ўсе дзяткі «партыйнай тэхнікі». Пленум аб-авязвае ўсе партыйныя арганіза-цыі забеспечыць такое праві-дленне абмеж партыйных біле-таў, каб гэта мерапрыемства яшчэ больш умацавала і згуртавала партыйную арганізацыю, умаца-вала актывны ўдзел камуністаў у палітычным жыцці партыі і краі-ны, умацавала-б арганізацыйна-прыпынчы большаціраўніца.

Правэрка партыйных даку-мэнтаў ускрывае буйнейшыя недо-ккі ў справе вярочвання і вы-кавання партыйных кадраў і зусім неазабавіўчыю паставіўчы прапачынаючых работы і палі-тычнай актывнасці. У рале парт-тыйных арганізацый (Магілёў, Бя-гомль, Журавічка, Чэрвень, Тапа-чы, Кіраўск, Добруч) былі ўскрыты факты ападына асно-на з боку кіраўніцтва гэтых арганізацый да пачынаў камуні-стаў, забавычы таго, што пача-рджана абавязкам партыйнага кі-раўніцтва з'яўляецца выкаванне і вярочванне партыйных кадраў, дапамога камуністу ў палі-тычным росце, павышэнне палі-тычнай актывнасці і бодэальнасці партарганізацыі. Агульнае аста-ўленне партыйнай работы ў КП(б)Б, у аслабленні партыйна-выхваўчы, слабець разгортван-ня крытыкі і самакрытыкі, а ў не-каторых партыйных арганізацый-ных прамыя кружавыя паравы, прывалі да аслаблення пільнасці ў парт-тыйнай арганізацыі і пачынонае бодэальнасці. Мацнейшая за-смечанаць воражымі элементам такіх партыйных арганізацый, як Грочская, Журавічка, Уздзенская, Капільская, Бягомльская, Сен-ска, Пшчэнічка, Петрыко-ўская, Ступка, Дзяржынская, а-знаходзіць сваё тлумачэнне ў тым, што ў гэтых партыйных аргані-зацыйных работа над палітычным выкаваннем камуніста ааказалася ў ворагане, большаціраўніца крытыкі і самакрытыкі не разгортчы, і ў выніку гэтага аслаблена больша-ціраўніца пільнасць, а кіраўніцтва гэтых партыйных арганізацый за-мест мабілізацыі партыйнай а-рганізацыі на барацьбу за чыстату партыйных рады, замест рату-чы барацьбы з элементам апар-туістичнага багадуша, дробна-буржуазнай распушчанаць і распушчанаць — самаупако-анасць.

Пленум ЦК КП(б)Б пачаў давае ўсе партыйныя арганізацыі, што ажыццяўленне задачы павышэн-ня пільнасці і бодэальнасці парт-тыйных арганізацый будзе ад-

звычайна затруднае ба пача-рджанае палітычнага ўзроўня каму-ніста, без сістэматычнай што-дзённай крапатынай работы па выкаванню камуністаў у духу больша-ціраўніцтва непрачырмаці і пры-чынаючы, без уважэння каму-ністам асноў марксізма-лэнінізма. Асабіста стаць бавяя задача пер-алд усёй партыйнай арганізацыі яшчэ больш умацачы ўнутры-партыйную работу, выкаванне камуністаў, не ажаўчыючыся дас-татнымі рэзультатам, ні на мінут-ку не сункаваўчыся, маючы на ўвазе, што савецкая дзяржава ро-дзіна нашай партыі пачынаючы з юнымі дзямі, асабіста зраба-дзіць таваром новых гаспадарча-палі-тычных і культурных аса-д і магутнага ўдзельчы стаханавска-га руху.

Правэрка пачынае ўмацачы піль-насць камуніста да пачынаючага вяр-чэння гісторыі нашай партыі, да аўдавання асраўскіх марксіза-мольна і рабочай і калгаснай мо-дэлі ў духу большаціраўніца.

Пленум ЦК КП(б)Б пачаў давае ўсе партыйныя арганізацыі, што прыём у партыю спачува-чы і камсамольна павінен праві-дзіцца ў строга індывідуаль-ным паравку і пры апраўжэн-ня захаванні статута партыі.

Рашэнне пленума ЦК ВКП(б) аб найбольшым правядэнні ў жшчэ статута партыі павінна стаць кіраўніцтвам з дэаіюна кожнага камуніста. Падыходзячы да новага прыёму ў партыю, КП(б)Б павінна ўважыць, што кі-руючыя кадры КП(б)Б няспр-яд перад ЦК ВКП(б) асабіста адка-наць за малейшае параванне статута, пачынаючы ў КП(б)Б былі выяўлены масавыя факты гру-бейшага паравання статута.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае, што правэрка партыйных даку-мэнтаў у партарганізацыйных Жло-біна, Магілёўскага, Аршанскага, Віцебскага і Гомельскага палітдаўскага чыгуначнага тра-спарту выкрывае вялікую асме-чанаць партарганізацыйных чыгу-начнага транспарту воражымі эле-ментам. Пачынаючы палітдаўска-судзіцца ў правэрцы партдаку-мэнтаў чыгуначнага транспарту з элементам кружавой партыі і савецкай і актывным судзіцца ўмацаванне класавых вора-га мерапрыемствам па рэзакцыі пільнасці ЦК ВКП(б) ад 13-га мая.

ў групы спачуваючых, так і а-рганізацыю работы па палітычна-му выкаванню спачуваючых, «вы-кучваючы ў іх навукі большаці-раўніцтва арганізацыйнасці і дасціп-насці». Даручыць бюро ЦК у блі-жэйшы-ж час заслухаць даклады рады сакратароў РК і пачынонае партарганізацыйны аб рэзакцыі імі рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) аб рабоце са спачуваючымі.

Пленум ЦК КП(б)Б указвае ўсім ГК і РК, што імі яшчэ ажа-важна недастаткова дапамога камсамолу. Абавязвае АК, ГК, РК і пачынонае партарганізацый-нае рашэнняў аб рэзакцыі імі рашэнняў пленума ЦК ВКП(б) аб рабоце са спачуваючымі.

Пленум ЦК ВКП(б) пачаў давае ўсе партыйныя арганізацыі, што прыём у партыю спачува-чы і камсамольна павінен праві-дзіцца ў строга індывідуаль-ным паравку і пры апраўжэн-ня захаванні статута партыі.

Рашэнне пленума ЦК ВКП(б) аб найбольшым правядэнні ў жшчэ статута партыі павінна стаць кіраўніцтвам з дэаіюна кожнага камуніста. Падыходзячы да новага прыёму ў партыю, КП(б)Б павінна ўважыць, што кі-руючыя кадры КП(б)Б няспр-яд перад ЦК ВКП(б) асабіста адка-наць за малейшае параванне статута, пачынаючы ў КП(б)Б былі выяўлены масавыя факты гру-бейшага паравання статута.

Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае, што правэрка партыйных даку-мэнтаў у партарганізацыйных Жло-біна, Магілёўскага, Аршанскага, Віцебскага і Гомельскага палітдаўскага чыгуначнага тра-спарту выкрывае вялікую асме-чанаць партарганізацыйных чыгу-начнага транспарту воражымі эле-ментам. Пачынаючы палітдаўска-судзіцца ў правэрцы партдаку-мэнтаў чыгуначнага транспарту з элементам кружавой партыі і савецкай і актывным судзіцца ўмацаванне класавых вора-га мерапрыемствам па рэзакцыі пільнасці ЦК ВКП(б) ад 13-га мая.

Пленум паставіўчы заа-бавіць вынікі правэркі партыйных дакумэнтаў па КП(б)Б і партар-ганізацыйных чыгуначнага транс-парту.

Правэрка выкрывае слабае раагорт-ванне крытыкі і самакрытыкі ў чыгуначных партыйных арганіза-цыях і аслабленне пільнасці.

Пленум ЦК звяртае увагу Го-мельскага, Магілёўскага, Аршан-скага, Віцебскага і Жлобінскага вач, палітдаўскага ў ўсіх каму-ністаў, працуючых на МБВ і За-ходняй чыгуначы, што на чыгу-начным транспарте, які працуе ў Беларусі ў прымержых умовах, класавы вораг больш чым куды-не-дзі вывёна сваёй кантра-рэфолюцыйнай палітычнай шпінскай работы.

Гэта абавязвае камуністаў чыгу-начнага транспарту працягчы актывную пільнасць, ратучы лі-квідуваць арганізацыйную распу-шчанаць і ратазейства, мабіліза-ваць усю партыйную арганіза-цыю на барацьбу з апартуіс-тычным багадушам, элемента-мі мяшчанства і дробна-буржу-азнай распушчанаць у партыйных арганізацыйных.

Пленум ЦК заклікае ўсю парт-тыйную арганізацыю чыгуначна-га транспарту на аснове рашэн-няў рашэнняў пленума ЦК ВКП(б), павышэнню пільнасці і бодэальнасці партыйнай аргані-зацыі, вынесці МБВ і Заходняю чыгуначы на пераважныя лініі нашай сацыялістычнай гаспадары.

Правэрка партыйных даку-мэнтаў, правядзеная па ўказанню таварыша Сталіна, а'ўважэння я-кім выражэннем аслабленні ста-жыніх кіроўцаў аб чыстае парт-тыйных рады, аб умацаванні бодэальнасці нашай большаці-раўніцкай партыі, а'ўважэння важней-шым мерапрыемствам па ўмаца-ванні арганізацыйнага кіраўніцтва да ўзроўня палітычных аса-д. Ажыццяўчыць пад большаці-раўніцтвам палітдаўскага ЦК ВКП(б), члены КП(б)Б апраўда-ваць высокае званне членаў парт-тыі, правядоўчы і таліянцам стратэгам жой з'яўляюцца вялікі Сталіна.

Пленум паставіўчы заа-бавіць вынікі правэркі партыйных дакумэнтаў па КП(б)Б і партар-ганізацыйных чыгуначнага транс-парту.

ВЫКАНАЛІ СТУДЗЕНСКІ ПЛАН

ВІЦЕБСК. (Кар. «Звязда»)

Добрыя вынікі работы паказала ў першыя дні стаханавскай дзяткі фабрыка гнутай мэблі. За пер-шыя 6 дні дзяткі (з 20 па 27 студзеня) прамішлялі на фабры-цы выканы на 146 процантаў, пры выкарстанні прадукцый-нага планава работ

ПРЫЁМ ДЭЛЕГАТАЎ ПРАЦОЎНЫХ БУРАТ-МАНГОЛЬСКОЙ АССР КІРАЎНІКАМІ ПАРТЫІ І ўРАДА ў КРЭМЛІ

Прамова тав. Ербанава Міхэя Нікалаевіча

САКРАТАР БУРАТ-МАНГОЛЬСКАГА АБКМА ВКП(б)

(Гаворыць на рускай мове, а потым перакладае на бурат-мангольскую мову)

Прыём у Крэмлі кіраўнікаў партыі і ўрада дэлегацыі знатных людзей Бурат-Мангольскай аср. НА ЗДЫМКУ: тав. Сталін прымае бунет ад Галі Маркізавай. (Фота Ф. КІСЛОВА (Савафота))

Таварышы! Выступіўшы тут таварышы адначай, што і сэрцы напэўна радасна і шчасна, што яны ўдасціліся вялікага гонару быць у кіраўнікоў нашай слаўнай партыі і ўрада і вялікага гонару і дастаўніка таварышы Сталін. (Апладысменты, крыкі «Ура!»).

Гэтыя глыбока прачуваныя словы выказваюць сапраўдную зацікаўленасць і любоў да нашай слаўнай партыі і ўрада, але і ўсіх працоўных мас Бурат-Манголіі. Сапраўды, хіба маглі прыгучыцца парывам бурат-мангольскіх мас марыць калі-небудзь аб падобных рэчах?

Бурат-Манголія знаходзілася пад гнётам царызма на працягу 300 год, і толькі Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, наша слаўная калектыўная партыя на чале з вялікімі Леніным і Сталіным вызваліла Бурат-Манголію ад векавага гнёту і дала магчымасць стварыць сваю Аўтаномную Сацыялістычную Рэспубліку. (Апладысменты).

Гісторыя бурат-мангольскага народу поўна жудасных старажытных, пісаных кроўю. Мы маем многа фактаў, калі бурат-манголы пасылілі сваіх прадстаўнікоў да царскага ўрада, генералаў і да самага цара, шукаючы справядлівага абароны. На гэта абраліся вялікія народныя грошы, існавалі чалавечыя. Але ўсе гэтыя чалавечыя заставаліся без аддачу.

Аднак, быў адзін выпадак, калі бурат-мангольскія дэлегацыі ўдасціліся «спару» і атрымала аддачу. У 1904 годзе праз Чыгу на Далёкі Усход праяжджаў царскі ваявода Міхэй Кураткін. Бурат-манголы паслалі сваю дэлегацыю да яго са спарай на свабодства мясцовых улад. Міністр Кураткін у адказ «спару» дэлегацыю, прыняў іх і заявіў на іх скаргу наступнае:

«Маёму на ўвазе, што калі ваш народ навядзе сябе дрэнна, адкажа будзеце вы. Калі ж, ад чаго брані бог, убудзеце ваш народ справядліва акую-небудзь вольнасць, супраціўляцца вяршэнню гаспадару, тады ведаць, што вы будзеце ў момант смерці з твару зямлі. Ад вас не чакаюцца ні следу. Вось гавядзіна, колькі тут рукаў воеў, а іх можна дастаць сотні тысяч, і вы ў адзін момант будзеце раздушаны і знішчаны. Награбаваць вы нічога не павінны. Вы можаце толькі прасіць міласцію».

Вось які быў адказ на чалябіцкую бурат-мангольскага народу з боку царскага генерала.

Аднак, гэта не было навінай для бурат-манголаў. Яшчэ ў 1904 годзе царскі ваявода таксама праграўка спары з твару зямлі бурат-мангольскі народ. У загалле ваяводы таварышам: «спасцеся ў людзей многіх людзей з вогненным боем; вас, жывак і дзяцей і ўдзельных людзей і не толькі вас, але і жывель ўсю пабіваць і руйнаваць юрты вашы і агнём паліць без літасці; у палон не браць і выкуду не даваць, а якіх і воеў мучыць, так — ващу брашу — вепаць і смерцю караць».

Гэта было на 230 год раней за тав. міністра Кураткіна. Устае пытанне, якія-ж рэзіцыя паміж гэтым ваяводам і Кураткіным? Аднак! Становіцца ў часе Кураткіна толькі яшчэ больш усупраўляцца. Гэта відавч з аднаў Кураткіна.

Варашылаў. Кураткін толькі жней выражаў мыслі (смах).

Ербану. Так, а тут напісана на-слаўнаску. Гэта адносіцца да больш ці менш даўняга мінулага. Але ёсць і больш позні дакумент.

Сталін. А хто імяна адказаў 200 год таму назад?

Ербану. Гэта ваявода епіскапскага астрота.

Сталін. Нахштат павятовага іспраўніка.

Ербану. Тады не было іспраўніка, гэта быў вайвода.

Варашылаў. А потым ваяводу перададзілі ў іспраўніка (смах).

Ербану. У нас ёсць больш позні дакумент. У 1919 годзе бурат-мангольскага народная дума, узначальваемая нацыяналістычнай бурат-мангольскай інтэлігенцыяй, звярнулася да Калчага аб зацвярджэнні стварэння на мясцах нацыянальных органаў — самакіраўніцтва аймакаў. Адказ на гэта запіска была вельмі кароткай. Калчакоўскі міністр унутрашніх спраў валаўку рэзалюцыю: «Адлучаць-бы іх».

Усім нам памятна кашмарыя крывавае дні царызма, калектыўныя і семінаўшчыны. Справа не абмяжоўвалася тады толькі людзей, сотні сем'яў і тысяч людзей былі расстраляны.

Молатаў. Тав. Ербану, ці шпірачка былі вядомы гэтыя адказы царскай чыноў бурат-мангольскіх масам?

Ербану. Толькі ў апошні час пачалі сякаць гэтыя дакументы атлапаць, шырокай масе яшчэ невядомы.

Молатаў. А як было да рэвалюцыі?

Ербану. Зусім не былі вядомы.

Молатаў. Вяліччы добра была

вядома практыка гэтых папоў, але на жаль, мала ў народных масах ведаць, да чаго дагаварэліся царскія прынтальнікі.

Ербану. Зусім верна, і вось наступнае 1920 год. Наша слаўная Чырвоная армія вызвала Сібір ад калчакоўшчыны, семінаўшчыны і японскай інтэрвенцыі. Для бурат-мангольскага народу наступнае новы гістарычны перыяд, перыяд свабоднага, шчаслівага жыцця. Перад бурат-мангольскім народам устае пытанне аб стварэнні нацыянальнай адміністрацыйнай адзінкі ў форме аўтаномнай вобласці. Я памятаю той шчаслівы гістарычны момант, калі ў снежні 1920 года мяне камандзіравалі ў Маскву да таварышы Сталіна па пытанню аб стварэнні Бурат-Мангольскай аўтаномнай вобласці.

І быў вельмі ласкава прыняты таварышам Сталіным. (Апладысменты, аваяцы, крыкі «Ура!»). Я дакладваў таварышу Сталіну аб надзеях і чаканнях бурат-мангольскага народу на магчымасць стварэння сваёй нацыянальнай аўтаномнай вобласці, і ў той-жа час я паведамаў аб тым, што сярод мясцовых камуністаў ёсць настроі супротив аўтаноміі. Яны таварышы, што нібыта немінуча асіміляцыя бурат-манголаў, што ў бурат-манголаў адсутнічае агульнае тэрыторыі і што бурат-манголы вельмі некультурны народ і не адносяць кіравань сваёй аўтаноміі.

Калі я паведамаў аб гэтым таварышу Сталіну, ён вельмі рэзка асудзіў гэтыя настроі і сказаў, што ўсе гэтыя глупствы, усё гэта рэзультат царскай каланіяльнай палітыкі, што гэта палічны клас аўтаноміі ўрада. Рабочы клас аўтаноміі ўрада, таварышы таварыш Сталін, імяна для таго, каб усім народам Расіі прадставіць свабоду і даць магчымасць арганізаваць сваю аўтаномію рэспублікі і вобласці. Таварыш Сталін падкрэсліў, што толькі пры гэтай умове пачынацца сапраўды культурны і гаспадарчы ўдзел усіх народаў. (Апладысменты, крыкі: «Няхай жыве тав. Сталін, ура!»).

Гэта гістарычнае ўказанне таварыша Сталіна нам і масах было поўнасна праведзена ў жыццё, і ў 1921 годзе стварылася Бурат-Мангольскай аўтаномнай вобласці на тэрыторыі РСФСР.

Калі ў 1922 годзе стварылася Далёка-Усходняя рэспубліка і ўстае пытанне аб стварэнні двух аўтаномных вобласцей, гэта пытанне таксама было пастаноўлена перад таварышам Сталіным. Таварыш Сталін ануў даў катагарычны дырэктыву аб неабходнасці аб'яднання аўтаномных вобласцей і аб стварэнні ўжо Аўтаномнай Сацыялістычнай Рэспублікі. У канцы ліпеня 1923 года была гістарычная тэлеграма таварыша Сталіна аб тым, што дае аўтаномныя вобласці аб'ядноўваюцца (гэта была другая аўтаномная вобласць у ДВР), што да нас далучацца Прыбайкальская губерня і ўся паўночна ўдла і ў жніўні пераходзіць Бурат-Мангольскаму рэўкому.

З гэтага гістарычнага моманту мы і лічым пачатак стварэння нашай рэспублікі. З гэтага часу прайшло толькі 13 год. За гэты кароткі перыяд Бурат-Манголія далілася вельмі значна пачаць над кіраўніцтвам нашай партыі, пры штодзённым увазе і дапамозе з боку таварышы Сталіна. (Апладысменты, аваяцы таварышу Сталіну, крыкі «Ура таварышу Сталіну!»).

Бурат-Манголія зусім пераўтварылася. Калі раней дэлегацыя ад бурат-манголаў, каляраў і інш. вольных дарымаў, ездзіла ў Маскву са спарай і чалябітай на п'янае жыццё, на свабодства мясцовых улад, то цяпер мы, прадстаўнікі бурат-мангольскага народу, вызваленага Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыяй, прыходзім не з чалябітай і скаргай, а расказваць аб нашым свабодным і шчаслівым жыцці, з пісьмом і рапартам нашаму вялікаму настаўніку і правядуры таварышу Сталіну. (Апладысменты, крыкі: «Ура таварышу Сталіну!»).

Расце наша гаспадарка і культура. Калгасамі аб'яднана 82 проц. сельскагаспадарчых арганізацыяў, 28 МТЗ і трактарным паркам каля тысячы адзінак. Сацыялістычны сектар заняў у паселішчы плошчы 93,5 проц. і па п'яна, лоўна жыццё — 92 проц. Значныя дасягненні ёсць у развіцці палітэкультуры. Я не буду прыводзіць тут падрабязных даных — яны вядомы ўсім. Скажу толькі, што нашы лепшыя калгаснікі застанулі гонар быць на ўсесаюзнай нарадзе стэханаўска-трактарыстаў і ад урада атрымалі вышэйшую ўзнагароду — «Знак пачета» — 5 чалавек: Банзаруа Б. П., Іванов І. М., Іванов К. Ф., Петров Е. П. і Антонов С. А.

Асноўная наша гаспадарка, як вядома, жывялагалова Памы наочы з 1934 года, яна цвёрда ідзе на ўдзель. Па новаму сталінскаму статуту жывялагалова чым самона ў усходніх аймаках рэспублікі аднесены, паводле ўказання таварыша Сталіна, да 4-й групы па жывяле, па якой да-

валяцца мець у асабістым карыстанні 10 коней, 3—10 гадоў вараў, 100—150 гадоў авечак і коз. Наабодныя калгаснікі нашы, як ужо тут паведамаў таварышы, маюць да 70 гадоў рознай жывялы.

Нашы калгаснікі новы сталінскі статут сельскагаспадарчых аўтаноміі называюць «Знакам статута». Гэта сапраўды так, бо сталінскі статут робіць жыццё калгаснікаў радасным, культурным і багатым. (Апладысменты).

Выключнае значэнне ў справе ўдзельнага жывялагалова мела рэзалюцыя ЦК і СНК ад 5 лютага 1934 г., прынятае на ініцыятыву таварыша Сталіна аб ільготы, прадстаўленых усходнім аймакам Бурат-Манголіі — аб вызваленні іх ад зямельнага і паставак мала, мяса і шараці.

Апошні 1934 і 1935 гг. з'явіліся для нас пераможнымі гадамі ў справе росту жывялагалова. Дзякуючы той увазе і дапамозе, аб якіх я ўжо гаварыў вышэй, у 1934 годзе рост пагалоў жывялы выразіўся на буйнай рагатай жывялы ў 24,1 проц., па авечках і козах — 21,5 проц., па свінях — 62,3 проц., а па конях мелася істотнае скарачэнне на 1,5 проц.

Калі прыняць пад увагу колькасць коней, намі праданых на ДВК і наогул за межы нашай рэспублікі, то скарачэнне не было-б.

Згодна падрабязных даных стухаюцца пераісы, пільны развіцц жывялагалова за 1935 год выкаваны па буйнай рагатай жывялы на 104,4 проц., па авечках і козах — на 117,1 проц. Гэта — два асобныя рашаючыя ўзлы нашай жывялы. Мы маем у 1935 годзе ў параўнанні з 1934 годам рост пагалоў на конях на 3,5 проц., на буйнай рагатай жывялы — на 17,5 проц., авечках — на 23 проц., па козах — на 33,5 проц. і па свінях — на 27 проц.

Асабліва добрыя паказальнікі мы маем па вырочаным маладым і аграмадзінам стадаў. Тут дзяржаўны план перывакаваў: па п'янах п'яна выкаваны на 118 проц., яшчэ і казітаў — на 159 проц., парастах — на 120 проц., па жарабатах — на 104 проц. Гэта мы лічым вельмі стагоўчым фактарам, бо імяна захаванне і вырочанне маладына стварэе рэальнае воле далайнага хуткага росту пагалоў.

Характэрнай з'яўляецца налічэнне буйных жывялагалоў калгаснаў, якія маюць пагалоў ад 5 тысяч да 12—13 тысяч. Праўда, тут пераважваюць авечкі і козы. Напрыклад, у Алісінскім аймаку з 37 калгаснаў, якія маюць пагалоў жывялы ад 5 да 12,5 тысяч, налічвалася 14 калгаснаў. Арцель імя Варашылава, гэтага-ж аймака, мае аграмадзінага стада 10.084 галавы, у тым ліку: коней — 1.041, буйнай жывялы — 1.701, авечак і коз — 7.083, вярблюдаў 297, пасеву 406 гектараў і гаспадарак 230. Арцель імя Маркізавай мае 11 тысяч гадоў, у тым ліку: коней — 1.442, буйнай жывялы — 2.567, авечак і коз — 4.837, пасеву 450 гектараў і гаспадарак 200. Арцель імя Сталіна, Селегінскага аймака мае 8.600 гадоў, у тым ліку: коней 3.169, авечак і коз 4.853 гал., пасеву 1.800 гектараў і гаспадарак 220.

Выраманя ў нас асноўная праблема жывялагалова гаспадарчых. Гэта праблема пераходу ад вандруйнага спосабу жыцця на аселы. Мы лічым, што ў асноўным усё нашы жывялагалова гаспадаркі можа асесі. Равейшма вандруйнаму жыццю пяць гадоў. У ранейшых праектах, дзе гуляла жывялы і дзе былі толькі вольныя юрты, цяпер маем тысячы новаствараных таў званых цэнтральных слязіб калгаснаў і іх «дзялянкаў», новыя, я-б сказаў, калгасным ўдзель. На

змену ранейшых вольных юрт прышлі сапраўды новаабудаваныя дамы калгаснікаў, школы, клубы, бальныя, пільныя скотныя двары і інш. Іванчыкова ахвішчана ваявава мара нашага народу: атрымаў ён землі і багатыя пасябныя на вечнае гарыстанне. Напрыклад, калгас імя Сталіна, Селегінскага аймака мае 230 вараў, атрымаў зямлі 23 тысячы гектараў. Гэта той калгас, дзе былі таварыш Варашылаў.

Варашылаў. Гэта была камунда?

Ербану. Так, гэта была камунда, а цяпер сельскагаспадарчая арцель.

Гэты калгас значна вырас пасля ваява вяртання, таварыш Варашылаў. Наогул быў калгаснікам карынным чынам змяніўся п'яна-дэсіцігодку, урачэбную амулаторыю, парамы млыны, сярпавады, калгаснікі дзіцячы саветы, дзіцячыя яскі і радзілыны дом.

Сталін. Школу-дэсіцігодку мае?

Ербану. Так, дэсіцігодку.

Сталін. На якой мове там выкладаюць?

Ербану. Да п'янага класа выкладанне вядзецца на роднай бурат-мангольскай мове, рускую мову пачынаюць вывучаць з другога класа, а з п'янага класа выкладанне вядзецца на рускай мове, бурат-мангольскай мове вывучацца як асобны прадмет, і гэта таму, што пакуль п'яна галава выкладанне на роднай мове.

Сталін. Выкладчыкі бурат-мангольскія ёсць?

Ербану. Так, ёсць.

Калі вы п'яна прадзеіце па нашых шырокіх стыхах, то сустрачаеце там, дзе раней было пустое месца, пабудаваныя новыя калгасныя дамы, школы, бальныя, скотныя двары і інш. Словам, убацьне новы населены пункт, які і вышэй назваў калгасным уладкам. Ранейшым бурат-мангольскім «сцягам» — дамым ва многіх мясцах ператвораны ў культурныя цэнтры — школы, клубы, бальныя.

Варашылаў. Колькі раней было дапаўна?

Ербану. Да рэвалюцыі было 44 дапаўна, з іх афіцыйнага г. акрыты 6, самараспачыліся, г. акрыты разабіліся па іных даянах, 12 дапаўна, васталося 20.

Варашылаў. А колькі раней было вараў?

Ербану. Да рэвалюцыі было іх 14 тысяч чалавек разам з хавуравамі — ламавокім вучнямі. Цяпер васталося ва ўсіх 20 дапаўнах не больш 900 чалавек, сярэ іх моладзі зусім няма. Пачынаюць з 1925 года, усё моладзі ідзе ў совецкія школы, а не ў дацаны. Гэта — вельмі значна перамога над маладыма.

Я хачу некалькі слоў сказаць аб нашых сельскагаспадарчых. На ўдзельнай вазе яны займаюць 97,7 проц., а ТООУС і ТООЗ — 2,3 проц.

Арцельная форма калгаса ў нашых умовах — зусім умялаваўшаяся форма. Мы лічым, што ў справе калектывізацыі мы маем не толькі колькасны, але і якасны дасягненні ў тым сэнсе, што ў нас пераважае форма сельскагаспадарчых і — што самае галоўнае — яны, як кажаў вояк, само жыццё, зусім умялаваўшыся. Гэты пункт гледжання павялічыла крайном партыі, у прыватнасці таў. Разамаў.

Побач з бурат-мангольскім уладкам пераўтварыліся і нашы стараверскія «семеіныя» пасябніцы. Напрыклад, сяго Вялікі Куналей. На 4 гкм. расцягнулася вуліца, на 4 км. на аб'обух бакаў яе ляжаць роўныя вышэйшыя трактары. Вуліца зямочына. На ёй адзін за другім працягваюцца калгасныя вясельніцы, вясель-

недаў у Куналей каля 200. Ярым святлом заліты таты калгаснікаў і высокі Дом сацыялістычнай культуры, працуюе свая калгасная электрастанова.

Навінашча поплы в самяя дарагі і лепшыя тавары. Расце імяненне да культуры. Фільм «Танаў» месімамі не зможыцца з калгасных экранаў. Карынным чынам п'яна ў нас змяніўся твар бурат-мангольскага ўдзель і «сямейкаў» вясель.

Там, дзе раней буйвалі буйныя вепер і шуурган (смяхныя ваява), там, дзе раздзялілі толькі сямейнамі лам і шамалаў, — цяпер шумяць камбайны і трактары, там п'яна калгасніца зацвярдзе жыта і пасуцца мільёны стады.

Варашылаў. Бач ты, вершамі загаварыў, значыць сапраўды вясель жывялы (смах).

Ербану. Паўноч адкрыта саяніцца, што калі я правяду перакласі прычыны таварыш на рускую мову, у гэты час у мяне гэтыя вобразы і зараліцца. Цяпер у Бурат-Манголіі сапраўды вясель жывялы. Мы маем свае школы, ВНУ, тэхнікумы, рабфак, дамы сацыялістычнай культуры, клубы, тэатры, у тым ліку наўраўны бурат-мангольскі тэатр, радзіцыйскі, радзібератцыйскі і інш.

Сталін. А артысты бурат-мангольскія у вас ёсць?

Ербану. А як-жа, ёсць. На гэтым праб'еме прысутнічае 6 чалавек.

Да рэвалюцыі бурат-манголія не мелі ні адной бальніцы, ні аднаго дыспансера і амулаторыі. За раз мы маем многа бальніц, амулаторыі і фельчарскіх курсаў, тысячы дзіцячыя яскы, некалькі курортаў, санаторыі і дамоў адчачынку.

Сталін. А як у вас з грамадзянскай?

Ербану. Мы маем 70,2 проц. грамадзянскага насельніцтва, а сярод мужчынскага насельніцтва процант грамадзянскіх даянаў 85.

Сталін. Агульнае грамадзянскае значыць складала 70,2 проц.?

Ербану. Так, сярод мужчынскага насельніцтва — 85 проц.

Сталін. Гэта няправда.

Ербану. А да рэвалюцыі самае большае — 8 проц. грамадзянскі.

Адрэў. А колькі ў вас бурат-мангольскіх школ?

Ербану. Бурат-мангольскіх школ 283, у тым ліку пачатковых 244, сярэдніх — 39.

Адрэў. А раней колькі было?

Ербану. А раней бурат-мангольскіх школ зусім не было. Царызм не дазваляў нам мець нацыянальныя школы і вучыцца на роднай мове. Раней былі рускія царкоўна-прыходскія школы, духоўныя школы, семінары і інш. у буйных гарадскіх цэнтрах.

Молатаў. Свае кадры настаўнікаў і дактароў растуць?

Ербану. Так.

Сталін. Колькі ёсць газет на бурат-мангольскай мове?

Ербану. У нас ёсць 16 рабцельных газет паралельна на бурат-мангольскай і рускай мовах, потым у цэнтры вядзецца на бурат-мангольскай мове абласная газета «Уноч».

Сталін. Шырыць яны?

Ербану. Ёсць шырыць — як на далінававаным афганіе, так і на стара-бурат-мангольскім.

Варашылаў. А стара-бурат-мангольскі не пераходзіць Украявенно Ковда, далінававанага афганіа?

Ербану. Не. Мы толькі ў 1931 годзе сталі зводзіць новы афганіа і толькі ў 1933 годзе выпусцілі першы школьнае падручнік, і паўноч перайшлі ў школах на поўны афганіа з 1933—34 вучэбнага года, г. ані, сапраўды работа пачалася толькі два з лішчым гады назад.

Варашылаў. Прычтадзіцца?

Граматна абуцьца на далінававаным афганіа дзед.

Ербану. Значна дзед, чым на старамангольскім рабей былі граматычныя новы і кулакі, а граматычна маса заставалася п'яна і няграматычнай.

За апошні 2—3 гады вялікае развіцц атрымала прамысловасць, асабліва на перапрацоўны прадукцы сельскай гаспадаркі. Пабудаваны і пущаны ў эксплуатацыю буйны млынавы камбайн, механізаваны шпідны завод, хлэбазавод, заканчваюцца будаўніцтва буйнейшага мясахладакамаіната, будуюцца механізаваныя мяса-сыраваровы. Побач з гэтым разгортваюцца і пільныя прамысловасць. Такіх зацвярдзеных і «Бартузія-золата», вальфрамывы камбайн на Джылае, па магчымасці першы ў Саюзе. Там ужо ў гэтым годзе далі 500 тон антрацыту, там найбольшае імяна месанарашэнні вольфрама. Запанчваюцца будаўніцтва паравоза-і вагонпарамонтнага заводу ў гора Улан-Ула.

Сталін. Хутка будзе гатоў?

Ербану. Будзе гатоў кацаткова ў 1937 г. Там працуюць дара 20 тыс. чалавек, з іх 5.500 асабнаў, а астатнія працуюць на будаўніцтва. Увоцце сабе, на зусім пустым раней месцы, дзе рабей быў лес, цяпер вырастаюць вясельныя карпусы. Рад п'яна пущаць у эксплуатацыю. Зараз поўным ходам ідзе рамонт паравозаў і вагонаў. У гэтым годзе гэты завод павінен даць каля дзевяці тысяч паравозаў і некалькі тысяч вагонаў.

Вялікі стэханаўскі рух, які разгарнуўся па ўсёму Саюзу, ахваліла прадпрыемства за прадпрыемствам, калгас за калгасам. Сотні тысяч стэханаўцаў ёсць ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Магу назваць асобных нашых стэханаўцаў. Вось тав. Рудзевіч — рэзчык шпала на п'яназаводе тав. Прозараў — памочнік майстра на мясакамбайнае, тав. Галубуяў — мясахладакамаіната, тав. Сергееў — на механіцы, тав. Абідурэў — на млынакамбайнае, тав. Малеў — машыніст-кранаваясавец Улан-Удэнскага даю, тав. Васільева — стэханаўца на барабана паха друкарні і многія іншыя. Ленінскі стэханаўца-майстар даянастанцыі Улан-Ула тав. Калілін.

Калі з'яўляцца піянерам стэханаўскага руху ў Бурат-Манголіі, быў узнатграждан вышэйшай узнагароды — ордэнам Працоўнага тырвотага сіянта. Асобныя пахі нашага галінага паравоза-вагонпарамонтнага заводу, п'яназавода, млынакамбайната і іншых прадпрыемстваў перайшлі на стэханаўскую амену, суткі.

Мы маем вельміны рост не толькі пролетарскі, але і наогул культурна-гаспадарчых кадраў. За час існавання рэспублікі сотні і тысячы людзей скончылі вышэйшыя навуковыя ўстановы ва ўсіх буйных гарадах Саюза, асабліва ў Маскве і Ленінградзе. Да рэвалюцыі ў Бурат-Манголіі не было ні аднаго інжынера і тэхніка. Мелі толькі двух дактароў і некалькі дзесяткаў настаўнікаў бурат-мангольскі. Цяпер мы маем дзесяткі інжынераў і сотні тэхнічных спецыялістаў.

Варашылаў. Вырасла вельмізначна маса культурных работнікаў. Мы рабей не мелі ні аднаго пісьменнага мастака-самаучка тав. Самілава, якому нашым урадам прысвоена званне «народнага мастака» і карціну яго мы сёння прымяліся таварышу Сталіну.

Аднак, убываюцца атрыманыя перамогамі нам нельга. У нас пільна вельмі многа пелалопна ў практычнай рабоце. Мы павінны швэрд выконваць ўказанне тав. Молатава, што называцца рана, што пелалопна захваліцца не тэрва.

У сёнешні радасны дзень нельга аб'ясні маўчаннем і той факт, што мы, бурат-манголы, прадстаўляем тую частку нашага вялікага Саюза, якая на ўсходзе мяжуе з імперыялістычнай Японіяй. Працуюць у масам Бурат-Манголіі добра вядомы тыя козы, тыя драгашыцкія імяненні, якія правод

